

รายวิชา สังคมศึกษา

กระบวนการตรากฎหมาย
และลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครูสุราษฎร์ ธานา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จัดลำดับศักดิ์ของกฎหมายไทยได้อย่างถูกต้อง
2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายได้อย่างถูกต้อง
3. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายได้อย่างเหมาะสม

ทบทวนความรู้เดิม

ในคาบที่แล้วเราได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

ทบทวนความรู้เดิม

ให้นักเรียนลองตอบครูอีกสักกรอบว่า
กฎหมายคืออะไร

ทบทวนความรู้เดิม

นักเรียนคิดว่ากฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
ที่กระทบต่อชีวิตประจำวันของเรา

อย่างไร

“**กฎหมาย**มีมากมายหลากหลายประเภท หลายระดับ แต่กฎหมายระดับประเทศที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนมากที่สุดคือ **พระราชบัญญัติ** โดยเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ คือ **รัฐสภา** ซึ่งในวันนี้เราจะมาเรียนรู้ ถึงขั้นตอนในการตรากฎหมายกันว่า จะมาเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมนั้นจะต้องผ่านกระบวนการหรือขั้นตอนใดบ้าง และกฎหมายต่าง ๆ ในประเทศเรานั้น กฎหมายแต่ละฉบับมีศักดิ์มากน้อยต่างกันอย่างไรบ้าง”

กิจกรรม “ปริศนากฎหมายไทย”

กระบวนการตรากฎหมาย

1. ลำดับชั้นหรือศักดิ์ของกฎหมายไทย

กฎหมายที่ตราขึ้นโดย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1. รัฐธรรมนูญ

2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

3. พระราชบัญญัติ

4. พระราชกำหนด

5. พระราชกฤษฎีกา

6. กฎกระทรวง

7. ประกาศคำสั่ง

กฏบัญญัติกฎหมายแม่บท

อนุบัญญัติกฎหมายลูก

กฎหมายที่ออกโดยสามัญชน

ลำดับฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายที่มีความสำคัญสูงกว่าหรือต่ำกว่ากัน การจัดแบ่งลำดับชั้นของกฎหมายไทยสามารถจัดแบ่งลำดับชั้นออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ

2. พระราชบัญญัติ

3. พระราชกำหนด

4. พระราชกฤษฎีกา

5. กฎกระทรวง

6. ข้อบังคับหรือข้อบัญญัติ

7. ประกาศคำสั่ง

1. **รัฐธรรมนูญ** เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายใดขัดแย้งไม่ได้ โดยจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่าง สถาบันการเมือง สิทธิเสรีภาพของประชาชน

2. **พระราชบัญญัติ** ประมวลกฎหมาย เป็นกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น

3. **พระราชกำหนด** เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตาม
คำแนะนำของคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญใช้ในกรณีจำเป็น
รีบด่วนหรือเรื่องที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัย
ของประเทศ แต่ต้องเสนอสู่รัฐสภาโดยเร็ว

4. **พระราชกฤษฎีกา** เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ตาม
คำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดรายละเอียดตามพระราชบัญญัติ
ที่กำหนดไว้

5. **กฎกระทรวง** เป็นกฎหมายที่รัฐมนตรีตราขึ้นผ่านคณะรัฐมนตรีเพื่อ
ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด

6. **ข้อบังคับหรือข้อบัญญัติ** เป็นกฎหมายขององค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เป็นต้น

7. **ประกาศคำสั่ง** เป็นกฎหมายเฉพาะกิจ เช่น พระบรมราชโองการ ประกาศคณะปฏิวัติ คำสั่งหน่วยงานราชการ เป็นต้น

ประโยชน์การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมายก็เพื่อประโยชน์ในการเริ่มต้นจัดทำร่างกฎหมายว่ากฎหมายประเภทนี้ระดับใดเป็นผู้จัดทำร่างเพื่อตราและประกาศใช้บังคับ
- ทำให้ผู้ใช้กฎหมายทราบลำดับชั้นของกฎหมายที่ใช้ถือว่าประเภทใดหรือฉบับใดมีศักดิ์และความสำคัญสูงกว่ากัน

ประโยชน์การจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- สามารถพิจารณาตรากฎหมายฉบับใหม่เพื่อแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิกฉบับเดิมได้ตามศักดิ์ของกฎหมาย รวมทั้งกรณีมีปัญหาในการวินิจฉัยและตีความกฎหมาย โดยยึดหลักว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ขณะนั้นต้องให้กฎหมายที่มีศักดิ์ระดับเดียวกันหรือสูงกว่ามาแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิก จึงจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมาย

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา 133 ได้บัญญัติว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้
ก็แต่โดย

1) คณะรัฐมนตรี

2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน

3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน

โดยจะเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เฉพาะหมวดสิทธิ

และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดแนวนโยบาย

ของรัฐ

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร

กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น จะต้องเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาเป็น 3 วาระตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 1 เป็นการพิจารณาหลักการทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 2 เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการธิการที่สภาตั้งหรือคณะกรรมการเต็มสภา
คณะกรรมการธิการที่สภาตั้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

วาระที่ 3 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ 3 นี้ จะไม่มี การอภิปราย และให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกรณี ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ให้ความเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นอันตกไป และในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ความเห็นชอบ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติ นั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

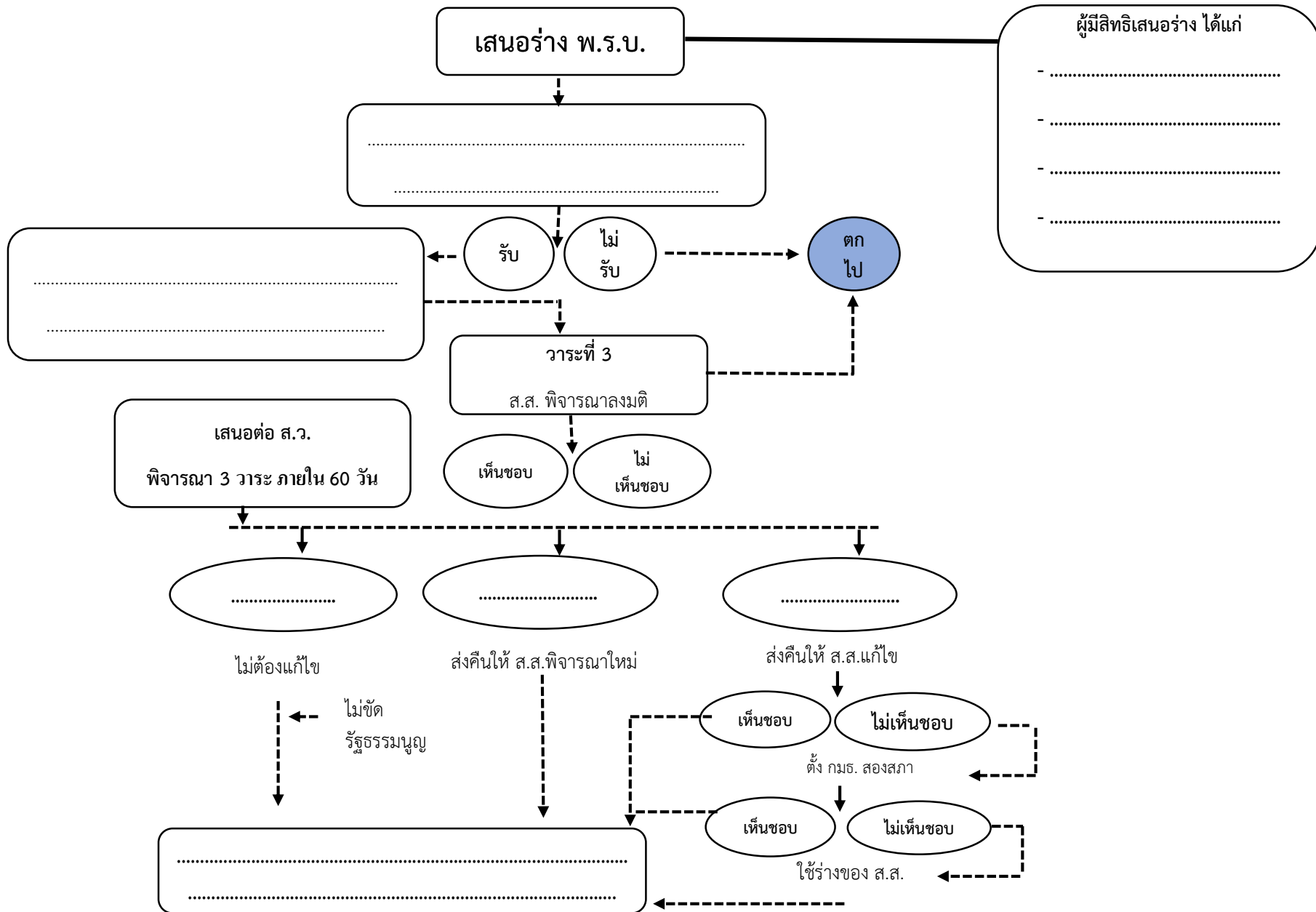
- พิจารณาเป็น 3 วาระเช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวุฒิสภาลงมติในวาระที่3 เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไขให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว
- นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าถวายพระมหากษัตริย์ภายใน20 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

- เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ หรือหากมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือหากไม่มีมติเห็นชอบก็จะกลับไปสู่การยับยั้งร่างพระราชบัญญัติและส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแก้ไขใหม่

คำถามสรุป

เพราะเหตุใดกฎหมายแต่ละประเทศ
จึงต้องการจัดแบ่งเป็นลำดับศักดิ์

เพื่อให้เป็นแนวในการออกกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ที่ต่ำกว่าจะขัดหรือ
แย้งกับหลักการที่ปรากฏในการกฎหมายที่สูงกว่าไม่ได้

คำถามสรุป

กฎหมายที่มีการประกาศให้มีการบังคับใช้ในประเทศเรานั้น
โดยหลักการมีกระบวนการได้มาอย่างไรบ้าง

มีกระบวนการตรากฎหมายที่เป็นขั้นตอนและเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายได้

คำถามสรุป

นักเรียนคิดว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการตรากฎหมายจะส่งผลอย่างไร

ได้กฎหมายที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติตาม อันจะนำมา
ซึ่งความสงบสุขในสังคม

